תאנה א כגרוגרת להוצאת שבת רמוז כדתנז

י כל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים י ארץ

זית שמן י (ודבש) ארץ שכל שיעוריה כזיתים

כל שיעוריה ם"ד והאיכא הני דאמרן אלא

אימא ארץ שרוב שיעוריה כזיתים דבש

י ככותבת הגסה ליום הכיפורים ותיסברא

שיעורין מיכתב כתיבי אלא י הלכתא נינהו

ואסמכינהו רבנן אקראי חציצין דאורייתא

נינהו דכתיב י בורחץ את כל בשרו (במים)

י שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים

במים הבמי מקוה כל בשרו מים י שכל גופו

עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום ג'

אמות ושיערו חכמים מי מקוה מ' סאה כי

איצטריך הילכתא לשערו י וכדרבה בר רב

הונא דאמר רבה בר רב הונא ' נימא אחת

קשורה חוצצת שלש אינן חוצצות שתים

איני יודע שערו נמי דאורייתא הוא י דתניא

ורחץ את כל בשרו את המפל לבשרו 🕫 וזהו

שער כי אתאי הילכתא לרובו ולמיעומו

ולמקפיד ולשאין מקפיד וכדר' יצחק ש דאמר

ר' יצחק " דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ

ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ וגזרו על רובן

שאינו מקפיד משום רובו המקפיד ועל

מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד וליגזור

נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו

המקפיד אי נמי משום רובו שאינו מקפיד ' היא

גופה גזירה ואגן ניקום וניגזור גזירה לגזירה

מחיצות דאורייתא נינהו דאמר מר י ארון

תשעה וכפורת מפח הרי כאן עשרה לא

צריכא (6) לר' יהודה דאמר אמת בנין באמה

בת ששה אמת כלים באמה בת חמשה

ולר"מ דאמר כל האמות היו בבינונית מאי

איכא למימר לר' מאיר כי אתאי הילכתא

לגוד וללבוד ולדופן עקומה: היה גבוה

מעשרים אמה ובא למעמו כמה ממעט כמה

ממעט כמה דצריך ליה אלא רחבו בכמה

רב יוסף מאמר מפח אביי אמר ארבעה

לימא בהא קא מיפלגי דמאן דאמר מפח

פי"ז מ"ל. ב) ובברכות מל:

פי דו מ, ט [בפרטת מה. ליתא גם בילקוט ליתא], ג) [בסוכה ו. ובברכות מא:

איתא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמאז. ד) ול"ל

ורחן במיסאת כו'], ד) [לקמן יד:] יומא לא. חגיגה יא.

פסחים קט. [סוכה ו. ב"ק פב. ע"ש], ו) [סוכה ו. ע"ש

נדה סו.ז. ז) סוכה ו. ע"ש.

הלכתא. ע) סוכה ו: נדה סו:

יבמות עח., י) [שבת יה: בילה ג. וש"נ], ל) [שבת לב.

סוכה ד:], ל) [סוכה ה: ו:

אימא בזה"ל דהויו דרשיו

טינתו כוים כ ייטוין יינטין שכר מה שכר שנאמר להלן רביעית אף כאן רביעית ופיי

בעל קרבן העדה להלן

בביחם

רביעית דבעי׳ שישתה מידי

דמישתכר ובכן מלת ההין דנדפס כאן הוא בטעות. וכן

בתום׳ סוכה ו. סד״ה גפן

ב) לשנורו אלא נודאי הלכחא

נאמרה סתמא והוי מוקמי

ליה לבשרו להכי איצטריד

קרא לשערו ואי לאו הלכתא ה"א כולו קמ"ל הלכתא לרובו בין לשערו בין לבשרו

תורה אור השלם

ו. אֶרֶץ חִטָּה וּשְּׁערָה. וְגֶפֶּן וּתְאַנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ

2. וְאִישׁ כִּי תַצֵא מִמֶּנוּ

שִׁכְבַת זְרַע וְרְחַץ בַּמַיִם

אֶת כָּל בְּשָּׂרוֹ וְטְמֵא עַד הָעֶרֶב: ויקרא טו טז

הגהות הב"ח

(מ) גמ' לא לריכא אלא

לרבי יהודה: (ב) ד"ה שיעורן וכו"

דברים ח ח

זֵית שֶׁמֵן וּדְבָשׁ:

אימא על נכווז.

[בירושלמי דנזיר פ״ו

ב מיי׳ פ״ו מהלכות כלים הלכה ב: בא ג מיי׳ פ״ב מהל׳ שביתת עשור הל' א סמג לאוין סט טוש"ע א"ח

סי׳ תריב סעיף א: בב ד מיי׳ פ״א מהל׳ מקוואות הלכה יב סמג עשין רמח טוש״ע סי' קלח סעיף א: [מיי' שם הלכה ב

ה [מיי' שם הלכה ב טוש"ע י"ד סי' רא סעיף בג ו מיי׳ פ״ד שם הל׳ ה סמג שם טוש״ע שם סי רא סעיף א: מת הלרה טו סמג שם טוש"ע "ד סי" קלח סעיף ה: בה ח מיי׳ פ״א שם הלכה יב סמג שם

:ה טוש"ע שם סעיף שבת הלי מו מוש"ע :מ"ח סי׳ שסג סעיף כו

מוסף רש"י תאנה. מה שיערו נה, כגרוגרת להוצאת שבת. שיערו בכל האוכלים (סובה 1.) לתנן המוליא אוכליו כגרוגרת, והיא תלוה ינשה (ברכות מא.). שיעורן כרימונים. ניקנ רימון טהור, ים חסים על בחים בנולי בליהם, הילכך ניקב כמוליא קטניות מלניעו לזיתים, קב כמוליא זית משתמש ניקב אגוז משתמש בו רמונים. להוד מפתכום כו למונים, אבל של אומן העומד למכור לא הוי שיעוריה להכי (שם מא: וכעי"ז חורה וווח). **דבש**. **כאמור** בתורה הוא דבש תמרים (ברכות שם). ככותבת. ממלה (סוכה שם). ליום הכפורים. דלא כתיג ביה אכילה אלא אשר לא תעונה, מידי דמייתב דעתיה ומפקע ליה מעינוי (שם). ותיסברא שיעורין מיכתב כתיבי. כלוס מיכתב כתיבי. כלום כתיב נתורה עלם כשעורה ובית המנוגע בחטין וכן כולס (שם). שלא יהא חוצץ בין בשרו למים. בשרו במים משמע קיגע נשרו למים (ב״ק פב.). במים במי מקוה. במים משמע מים מחוברים מ**קיו** (לקמן יד:) **או: כמיס** יחדיו (דקפן יד:) חר: בנמים נקודתו בפת"ח משמע מים המיוחדים, לאפוקי שאובין, ומיהו מים חיים לא לכיך, מדכמיב בזב (ויקרא טו) מים חיים, מכלל דשאר טמאין לאו מים חיים בעו, ומיהו במים, במים המיוחדין במים, במים המיוחדין במקוה, אע"פ שהן גשמים (חגיגה יא.) או: במים, מים המיוחדים שנקוו מתחילה מעלמם, מדלא כתיב במים (בשו"ל) למעוטי שאוביו דאזיל השתא ומייתי וטביל בשרו. מדלא כתיב בשרו, משמע שכל גופו עולה מכוסה בהן שם). נימא אחת קשורה. ומקפיד עליו, חוצצת. דמיהדק שפיר ולא עיילי כה מיא, ואמרינן לקמן גזרינן על מיעוטו המקפיד (סוכה ז. וכעי"ז נדה סד.). שלש אינן חוצצות. לפי שהשער קשה ולא מיהדק שפיר ועיילי ניה (שם ושם). את לבשרו. יהל

מיא

במים,

הטפל,

ראשונה עד שישתה רביעית מי דהא דרשינן שכר שכר דכתיב גבי שכר רביעית ההין מה להלן רביעית אף כאן רביעית חזרו לומר לא יאכל ולא ישתה מה אכילה בכזית אף שתיה בכזית משמע דאכילה לכולי עלמא בכזית ונראה לרבינו תם דגרסינן בשמעתין גפן כדי כזית

> יין לנזיר וקשה לפירוש רבינו תם כך יכול לשער במים כמו ביין במקום שיש זית אגורי ישים עלין ולולבין אם יפילו שיעור עלין ולולבין שאכל כשיעור שיפיל הזית הן מים הן יין חייב ואי בשתיה איירי לחייבו אם שתה כשיעור מה שמפיל זית אגורי מן היין דמשערין ביין שהוא דבר מועט ולא במים פשיטא כיון דשתה יין שלא ישער אלא ביין ומה לריך קרא וגם לפ״ה קשה מאי נפקא מינה ולי נראה דלפ"ה לא קשה כלל דרביעית של תורה הוא אלבעיים על אלבעיים כו' כדאמרינן בערבי פסחים (ד' קט.) וזהו מה שמפיל בילה ומחלה מן המים לפי חשבון דמ׳ סאה דמקוה והשתא משערינן עלין ולולבין שאכל כשיעור שיפילו מן היין כלי מלא אנבעיים על אנבעיים שהוא שיעור גדול ולא משערינן כשיעור שיפילו מן המים שהוא דבר מועט. ע"כ הגה"ה: בל כלי בעלי בתים שיעורן ברמונים. גבי כלי עץ מתנייא במסכת כלים פרק י"ז (מ"א) אבל גבי כלי חרם תנן בפ"ג (מ"ח) דכלים העשויים לאוכלים שיעורן כזית והא דאמר בסוף המלניע (שבת ד' לה:) חמש מדות בכלי חרם ניקב כמוליא זית וכו' ועדיין כלי הוא לקבל בו רמונים היינו היכא דייחדו לרמונים אבל סתמא הוי כמוליא זית:

שיעורן ברמונים. בפרק י״ו במסכת כלים (מ"ד) תנן הרמונים שאמרו ג' אחוזים

זה בזה משמע דשיעורן בג' רמונים וקשה דבפרק המלניע (שבת ד׳ נה.) אמר ניקב כמוליא רמון טהור משמע רמון אחד ולקמן פ"ב (ד' כד.) בעי חזקיה ניקב כמוליא זית וסתמו וחזר וניהב (ב) עד שהשלימו למוליא רמוז מהו ולא קאמר ניקב כמוליא רמון וסתמו וחזר וניקב כמוליא רמון עד שהשלימו לג׳ רמונים מהו וי"ל דג׳ אחוזים לא שילאו ביחד אלא זה אחר זה ולריך נקב רחב להוליא ג' בזה אחר זה יותר ממה שהיה האחד לבד אי נמי ג'

אחוזים פירוש שגדילים ג' ביחד והם רמונים בינונים ולא מאותן שגדילין אחד או ב' יחד שהם גדולים ולא מאותן שגדילין ד' או ה' ביחד שהם קטנים ולעולם רמון אחד לבד קאמר:

. הסבר מותר

הילכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי. נפרק נתרא דיומא (ד' פ.) א"ר יוחנן שיעורין ועונשין הלכה למשה מסיני והיה כתוב בספרים שיעורין מכתב כתיבי אימא שיעורין של עונשין ולא גרסי׳ הכי דהא מסקינן הכא דאסמכתא נינהו ועוד דלא הוה משני מידי אלא גרסינן עונשין מכתב כתיבי אימא וכו׳: דבר תורה רובו ומקפיד עליו חוצץ. פי׳ בקונטרס בשערו משמע אבל בשרו אפילו מיעוטו שחינו מקפיד חולץ וקשה לר״ת דבפרק הערל (יכמות ד׳ עת. ושם) אמרינן נכרית מעוברת שנתגיירה אין בנה לריך טבילה וקאמר אילימא משום דר' ינחק הא אמר רב כהנא לא שנו אלא רובו אבל כולו חולץ והשתא אדרבה הוה ליה למימר כי אמר ר' ילחק בשערו בשרו מי אמר ועוד דבפ׳ דם חטאת (זבחים ד׳ לח.) מייתי דם שעל בגדו חולך ואם טבח הוא אינו חולך ועוד אי בשערו דווקא אם כן כשנאמר הלכה למשה מסיני הולרך לומר שערו רובו ומקפיד עליו חולץ אם כן שערו הוי הלכה למשה מסיני ואמאי

לריך קרא לשערו ⁶ וכי האי גוונא פריך בכמה דוכתי: מותר החשתמש תחת הקורה. פירש בקונטרס דקסבר חודו החיצון יורד וסותם ומאן דאסר סבר חודו הפנימי יורד וסותם ולא רצה לפרש (ג) דמר סבר היכירא לבני רשות הרבים ומר סבר היכירא לבני מבוי משום דקאמר בתר הכי ואיבעית אימא דכולי עלמא קורה משום היכירא משמע דעד השתא לא הוי

גרוגרם. היא תאנה יבישה ובה שיערו כל אוכל אדם לענין הולאת שבת דתנן (שבת ד' עו:) המוליא אוכלין כגרוגרת: בעל הבית חס על כליו ואם ניקב כמוליא זית מלניעו לאגוזים כאגוז מלניעו לרמונים לפיכך אם ניטמא וניקב עדיין טמא עד שינקב כמוליא רמון והיינו

שיעורן כרמונים אבל כלי אומן העומד לימכר טהור בנקב קטן: רוב שיעוריה בזיתים. אכילת חלב ודם ונותר ופיגול וטמא ונבילה ובהמה טמאה ובשר המת להאהיל ומגע נבילות: כל דבש האמור בתורה דבש תמרים וכדאמר התם ובכורים פ״ה מ״ג) אין מביאין בכורים כי אם מז' המינין ולא מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים אלמא פשיטא ליה לתנא דתמרים מז' המינין דהיינו דבש: במים במי מקוה. המכונסין משמע ואע"ג דלאו חיים מדלא כתיב חיים: כל בשרו. משמט כל בשרו כאחד: לשערו. שתפסל בו חלילה: וכדרבה. דאמר רבה חלילה פוסלת בשיער: נימא אחת קשורה חוללת. דמלי להדוקה שפיר ואין המים נכנסין בהשר: שלש אינו חולצות. דלא מיהדקי שפיר ועיילי בהו מים: דבר תורה. הלכה למשה מסיני בתורה שבעל פה: רוצו. רוב שערו שאם יש בו דבר החולן כגון דם יבש ודיו וטיט יבש וזפת יבש או שקשור רובו אחת אחת: ומקפיד עליו. שמלטער על ליכלוך זה שברחשו: ושחינו מהפיד עליו. הוי כגופו ואע"ג דהוי ברובו לא חייץ: וגורו על רובו שאינו מקפיד. הואיל והוי רוב ודמי במקלת לחלילה דאורייתא: ועל מיעוטו המקפיד. הואיל ודמי ליה בההפדה. וגזרו לאו הלכה למשה מסיני הוא אלא גזירה מדרבנן ורובו המקפיד לחודיה הוא דהוה הלכה למשה מסיני: וליגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד עליו משום מיעוטו המהפיד. דדמו להדדי דהאי מיעוט והאי מיעוט: אי נמי. ניגזור בו משום רובו שחינו מהפיד דדמי להדדי דהאי אינו מקפיד והאי אינו מהפיד: היא גופה גזירה. משום רובו המקפיד כדאמר: ארון תשעה ולפורת עפח. ארוז גובהו תשעה טפחים דכתיב (שמות כה) ואמה וחצי קומתו וכפורת טפח הרי עשרה וכתיב [שם] ודברתי אתך מעל

להשתמש תחת הקורה הכפורת ותניא בפ"ק דסוכה (ד' ה.) רבי יוסי אומר לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה דכתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם [תהלים קטו] ולמטה מעשרה טפחים חשיב ארץ דכתיב ודברתי אתך מעל הכפורת אלמא עשרה הוי מחילה דלמעלה מעשרה לא חשיב ליה רשות תחתית אלא רשותא אחריתי: אמת בנין. כגון אמות הקרשים והיריעות: אמת כלים. כגון אמות הארון והמובחות והשלחן: באמה בת חמשה. דהשתא לא נפקא ליה מארון מידי דלר׳ יהודה לא הוי ארון בהדי כפורת אלא שמנה טפחים ומחלה: בבינונים. באמה בת ו' בינונית לכל אדם ויש גדולה ממנה כדאמר בכילד לולין (פסחים פו.) שתי אמות היו בשושן הבירה אחת יתירה על של משה חלי אלבע ואחת יתירה עליה חלי אלבע נמנאת יתירה על של משה אנבע: לגוד. דאמרי׳ בכמה דוכתי גוד אחית גוד אסיק. ופחות מג' כלבוד ולשון לבוד כמו סניף דבר קלר שהוסיפו עליו והאריכוהו: ובא למעטו. לעשות בנין אלטבא או עפר תחת הקורה בארץ למעט גובה החלל: כמה ממעט. משמע כמה יגביה הקרקע: כמה דלריך ליה. עד שלא יהא החלל יותר על עשרים: רחבו. של מיעוט להרחיבו לתוך אורך המבוי כמה: טפח. כנגד רחבה של קורה ותחתיה: מאן דאמר טפח קסבר מותר להשתמש תחת הקורה. דאמר חודו החילון יורד וסותם כדמשמע לקמן (ד׳ ח:) והלכך כיון דשיעור עשרים אמה משום היכר הוא הרי יש היכר לעומד על אותו טפח שנגבה תחת הקורה:

ול. וסתמו ג) וסתמו עד שהשלימו: (ג) ד"ה מותר וכו' ולא רצה לפרש. נ"ב ע"ל בסוף

כמולים זית וסתמו וחזר :['0] (3"') 97

רב ניסים גאון

כי אתאי הילכתא לגוד וללבוד ולדופן עקומה. (אבל) לגוד זה כמו שאמרו בזו המסכתא ובמסכת סוכה גוד אסיק אחית מחיצתא וגוד ולבוד . כל פחות מג׳ שאמרו כלבוד דמי. ודופן עקומה מפורשת בפר' א' מסוכה, בית שנפחת וסוכך על גביו אם יש ביז הכותל . ולסיכוך ד' אמות פסולה יהיה . שביניהו פחות מד' אמות שביניהן פווות מו אמות כשרה. כי נידון זה הכותל שלבית כאילו הוא סמוך לסיכוד ורואיז כאילו הוא דופן עקומה ונכשיר בו הסוכה.

רבינו חננאל

למעטו ממעטו בגובהו עד שיעמידנו בכ׳. ברוחבו בכמה ממעטו. רב יוסף אמר טפח, כלומר שיעור רוחב הקורה ואביי אמר אביי ורב יוסף, רב יוסף אמר טפח ומותר לו אב... להשתמש תחת הקורה שנמצא משתמש במקום שהוא עשרים,

ומאן

לכולי

וטפנ, הדגוק דבר תורה. (מוכר א) בין הידה מוכר הידה מדון לאמר מר שיעורין חלילין וממילין הלכה למשה מסוני (נדה שם). רובר. רוב שערו מטוקף בטיט או קשור אמת אחת (מוכה שם ובעי"ז נדה שם). ושאינר מקפיד עליו. הוה ליה כנופיה הואיל ואין סופו ליטלו ובטיל לגביה ולא מיין (מוכה שם). ואבן ניקום ונגדור גדירה לגדירה. הא דאמרינן בכוליה הש"ש שאין נחרין גזירה לנוירה, מהאי קרא נפקא ושמרסם אם משמתמי (ויקרא מיים) ששו משמתם למשמת למשמתם, שלא יעשו גזירה לגדירה (ביצה ב:). אמת בניץ. כגון חומם השנים השולה (מנחות צה). אמת כלים. ארון ושלחן ומובח האהב (שם). המשך בעסוד הבא.